

kolirano izjavo dveh polnoletnih oseb, ki plačujeta najmanj 40 Din neposrednega davka.

Vprašanje, ali ima oseba, ki prosi za potrdilo o siromaštvu, imovino ali dohodke, ki niso po zakonu obremenjeni z davkom, prihaja pri nas v Sloveniji v poštev samo, kolikor je prosilec podčastnik. Prejemki podčastnikov so namreč po zakonu o ustrojstvu vojske prosti davka. Drugače pa so pri nas vsi dohodki, ki presegajo eksistenčni minimum, obremenjeni z davkom. Neobremenjeni so le dohodki hlapcev in služkinj, ki gotovo presegajo eksistenčni minimum in ki bi spadali potemtakem tudi pod določbo čl. 1 točka 20 taks. in prist. pravilnika.

Tudi o sebnega davka v Sloveniji ne poznamo. Ta davek je uveden le v Srbiji, in ga je plačati od vsake osebe, ki je dopolnila 21. leto, ne glede na njeno imovino ali dohodke. Za nas brez pomena in le za Srbijo merodajna je tudi »koncesija o oprostitvi od plačevanja davka.«

Ali veljajo skrajšani roki § 575 c. pr. r. tudi za tožbe radi sporov iz zakupnih in najemnih pogodb?

Anton Levec, dvorni svetnik v p.

V 3. oddelku VI. dela civilnopravnega reda je urejeno posebno postopanje v sporih iz zakupnih in najemnih pogodb. Posebnost tega postopanja se kaže zlasti v tem, da ga ni uvajati z običajno tožbo, sestavljeno po predpisih § 226 c. pr. r. Področje navedenega posebnega postopanja so namreč odpovedi zakupnih in najemnih pogodb in predlogi v smislu § 567 odst. 1. c. pr. r., da se vrne ali prevzame zakupna ali najemna stvar po preteku določenega časa. Te odpovedi in ti predlogi zato niso pripravljalni pravdni spisi, v njih ni treba navesti dokazov, o njih se ne določi narok za ustno razpravo, nego sodišče posreduje le z vročbo nasprotniku in z nalogom, da

utegne vložiti zoper nje v določenem roku svoje ugovore. Če nasprotnik opusti ugovore, odpade za sodišče potreba razsoje; odpovedi oziroma predlogi so takoj izvršni. V tem primeru je torej postopanje kar nesporno. Šele če nasprotnik vloži svoje ugovore, se razpiše narok za ustno razpravo.

Dasiravno razodevajo te navedbe, da omenjenega posebnega postopanja ni uvesti z rednimi tožbami, je vendar zastopano pravno naziranje, da veljajo tudi glede tožb na razveljavljenje in ugasnitev zakupnih in najemnih pogodb skrajšani roki § 575 c. pr. r., torej roki za predloge, da se postavi prejšnji stan, zglosi priziv in revizija ter vloži rekurz. Odločba vrh. sod. od 9. jan. 1907 G. U. N. F. 3661 (ur. zb. št. 967, zbirka pravorekov št. 196) gre še dalje in izreka, da veljajo skrajšani roki tudi za tožbe, s katerimi se zahteva od zakupodajalca ali najemodajalca, da izroči zakupno ali najemno stvar (§ 1096 o. d. z.), ter za tožbe, s katerimi se v smislu § 569 c. pr. r. zahteva vrnitev ali prevzem stvari.

Navedeno pravno naziranje pa ni pravilno. Vrh. sodišče utemeljuje svoj izrek zlasti s tem, da se sklicuje na §§ 574 in 567 odst. 4. c. pr. r. Res določa § 574, da veljajo določbe § 573 c. pr. r., ki govori o paricijskih in o rokih za izpraznitev, tudi tedaj, kadar se zakupna ali najemna pogodba brez poprejšnje sodne ali nesodne odpovedi na tožbo izreče s sodbo za razveljavljeno ali ugaslo. Toda § 574 določa, da je uporaben edino predpis § 573 samega, ne pa da so uporabni tudi ostali predpisi posebnega postopanja, zlasti pa ne določbe § 575 c. pr. r. za omenjeno tožbo. Ratio določbe § 574 je pač ta, da gre v § 573 za roke, ki so določeni po posebnih predpisih ali ki so že običajni, in da je zakonodavec hotel vsled tega v tem oziru ohraniti enotnost v sporih iz zakupnih in najemnih pogodb. Ako bi bil zakonodavec mnenja, da veljajo skrajšani roki § 575 tudi za zgoraj omenjeno tožbo, ter za druge v omenjeni določbi (zbirka pravorekov št. 196) navedene tožbe, kaj bi bilo naravnejše, nego da bi bil, kakor glede rokov § 573, to določno izrazil tudi glede tako važnih rokov § 575 ali v tem paragrafu samem ali pa, kakor glede rokov § 573., v posebnem paragrafu. Vendar pa take določbe v zakonu ni.

Kar pa se tiče določbe § 567 odst. 4, da se sme tedaj, kadar je za razveljavo pogodbe treba odpovedi, uveljaviti zahteva na izročitev ali prevzem predmeta še pred pretekom odpovednega roka s tožbo in z njo združiti tudi odpoved, tudi iz te dolobče ni moči sklepati, da veljajo za tako tožbo skrajšani roki § 575 c. pr. r. Da § 567 odst. 4 nima drugih tožb v mislih, nego one na vrnitev ali prevzem v zakup ali najem dane stvari, ne pa tudi, kakor meni navedena odl. vrh. sodišča, tožb na razveljavo ali ugasnitev zakupnih in najemnih pogodb in tožb iz razlogov § 1117 in 1118 o. d. z., je videti iz zveze zadnjega odstavka s prejšnjimi odstavki kakor tudi iz poročila skupne konference, ki ga določba v svoj prilog navaja in ki govori le o »Austragung der zwischen den Kontrahenten wegen der *Räumung und Rücknahme* der Bestandsache etwa schwebenden Differenzen« in o »richterlicher Ausspruch über die *Rückstellung* und *Räumung* des Bestandgegenstandes«, torej le o tožbah z zahtevo na vrnitev ali prevzem v zakup ali najem dane stvari (§ 567 odst. 1.). Neumann pravi v komentarju k § 567, da je v tem paragrafu mišljena tožba v smislu § 1120 o. d. z. (t. j. tožba, s katero se radi prodaje stvari odpove zakupniku ali najemniku pogodba, a se on vkljub temu ne umakne), ali tožba, da zakupna ali najemna pogodba preneha, ker je nastopil pogojeni primer, a je pri tem potrebna poprejšnje odpovedi. Tudi po tem naziranju torej ne spadajo semkaj tožbe na razveljavo in ugasnitev pogodb, če jih ni treba poprej odpovedati. Po navedenem ni moči raztegniti določbe § 574 na tožbe v smislu § 567 odst. 4., kaj šele določbe § 575. o skrajšanih rokih.

Omeniti je še, da spadajo po § 79 j. n. tožbe proti sodnikom poedincem pri okrajnih sodiščih k podsodnosti okrožnega ali deželnega sodišča, v čigar okolišu je okrajno sodišče, in da spadajo tožbe zoper predstojnika zbornega sodišča prve stopnje, ki bi spadale pred to zborna sodišče ali pred okrajno sodišče tega zbornega sodišča, v podsodnost sosednega zbornega sodišča prve stopnje, ter da velja ta določba tudi za tožbe, ki jih vložijo te osebe. Člen XIV. uvodnega zakona k jur. normi pa določa, da je pravne stvari okrajnih sodišč, ki jih je po § 79 jur. norme uveljavljati na zbornem sodišču prve stop-

nje, reševati po postopku, veljavnem za zborna sodišča prve stopnje. Izvzete so samo malotne stvari in tožbe zaradi motenja posesti (§§ 448 do 460 c. pr. r.) Iz tega sledi, da določbe 3. odd. VI. dela c. pr. r. ne veljajo tudi za razpravljanje na zbornih sodiščih, torej tudi ne skrajšani roki § 575 c. pr. r. S to določbo je zakonodavec pač jasno pokazal, da je predpise navedenega posebnega postopanja le v ožjem pomenu razlagati.

Tudi z nagibi zakona ni moči navedenega pravnega naziranja podpreti. Prejšnji zakon o postopanju v sporih iz zakupnih in najemnih pogodb od 16. novembra 1858 št. 213 drž. zak. določa v § 15. glede področja, da velja posebno postopanje tako o ugovorih proti sodnim odpovedim kakor tudi o tožbah, s katerimi se zahteva razveljava ali ugasnitev pogodbe iz drugih razlogov kakor radi preteka pogojenega časa ali s katerimi se od zakupodajalca ali najemodajalca zahteva izročitev stvari. Vendar pa zakonodavec, dasiravno v motivih v splošnem odobrava navedeni zakon, take določbe ni sprejel v novi zakon. A če bi se tudi dalo to sklepati iz motivov, kakor meni navedena določba, je proti temu opomniti, kakor pravi nemški pravni pisatelj, da zakon ni to, kar je menil zakonodavec po svojih motivih ustvariti kot zakon, nego da je zakon to, kar je v resnici po njegovi sestavi in njegovem besedilu izraženo v njem. Saj se ob posvetovanju zakonske predloge vedno lahko kaj spremeni, kar se potem ne strinja z nagibi.

Pravna literatura je glede vprašanja, stavljenega na čelo tega članka, deljenega naziranja. F ü r s t l: Die neuen Oesterr. Zivilprozessgesetze, 1897, str. 829 omejuje določbe 3. odd. VI. dela civ. pr. r., izvzemši predpis § 568 in 573, na odpovedi in na predloge na izročitev ali prevzem stvari. O vseh drugih sporih iz zakupnih in najemnih pogodb vključno tožbe v smislu § 567 odst. 4. c. pr. r. je po njegovem mnenju razpravljati po splošnih predpisih.

Schuster von Bonnott: System des Oesterr. Zivilprozessrechtes, III. izdaja, str. 575, opomba 3, je istega mnenja.

Dr. Rudolf Pollak: System des österr. Zivilprozesses, II. zv. str. 515, je ravno tega mnenja in opozarja zlasti na okolnost, da manjka za posebno postopanje določba, kakor jo ima § 574. tega postopanja ter da je v § 575 izrečno določeno, da veljajo skrajšani roki le za v tem 3. oddelku urejeno postopanje. Tudi W a c h t e l: Erläuter. zu § 575, str. 524, je enakega nazora.

Upoštevna je tudi še odločba vrh. sod. od 11. marca 1902, Jur. Bl., 1902, št. 35, ki pravi, da je skrajšani 8-dnevni prizivni rok § 575 izrečno obvezen le za postopanje, ki je urejeno v 3 odd. VI. dela c. pr. r.

Nasprotnega mnenja so: D e m e l i u s: Komentar k § 575, str. 727, N e u m a n n: Komentar, 1915, str. 1614, ki se v glavnem sklicuje na odločbo vrh. sod. (zbirka pravorekov št. 196), in T r u t t e r: Das österr. Zivilprozessrecht, II. zv., str. 623 in nasl., ki celo trdi, da veljajo predpisi 3. odd. VI. dela c. pr. r. sploh za vse spore iz zakupnih in najemnih pogodb, tudi za one, ki jih je razpravljati pred zbornimi sodišči, ter končno O t t: Zur Lehre von den bes. Verfahrensarten v 30. zv. časopisa za Privat- und öffentliches Recht der Gegenwart, str. 229.

Ako se uvažujejo vsa razmotrivanja, je stavljen vprašanje zanikati. Neumljivo je, da bi zakonodavec ne bil tega določno izrazil, ako je mislil ustanoviti veljavnost določbe § 575. glede skrajšanih rokov tudi za navedene tožbe, očitati bi mu bilo naravnost površnost. Toda take površnosti ni zagrešil: zakonske določbe so namreč jasne in odločbe, kakor ona v zbirki pravorekov št. 196 in pisatelji, ki zastopajo nasprotno mnenje, hočejo na umeten način vnesti v zakon, kar ni posneti iz njega.

O ustrojstvu sudova.

Dr. Srečko Zuglia.

Istom sada, kad čitamo u savezu porazbacane dijelove ove odlične razprave, što je dvije godine punila stranice Slovenskog Pravnika*), možemo da prosudimo, koliko je ona

*) Prof. dr. Gregor Krek: Organizacija sodišč po najnovijem zakonskem načrtu. Slovenski Pravnik 1923, 1924 i posebni otisak, Ljubljana, 1924, 8°, str. XII + 286.